JOCURI DE PETRECERE[1)]

I

Din câțĭ bĕtrânĭ sunt în Șcheiŭ (Brașov) pare că nicĭ unu nu e așa de bun de gură ca moșu Stan, și pe cât e de bun de gură, tot pe atâta ține și la obiceiurile vechĭ așa cum le-a apucat de mic, pentrucă ḑice că ce să se maĭ schimbe, că acum e bĕtrân, e c'un picior în groapă și că vrea să moară cu ce-a 'nvĕțat. Duminecile și sĕrbătorile se duce regulat la biserică, după biserică se 'ntoarce acasă și după amiaḑĭ, de e vremea bună și e cald, ese la poartă și stă acolo până seara întocmaĭ ca o fată mare.

Dacă întêmplarea te duce pe acolo, și dându-ĭ „bună ḑiua" ĭĭ maĭ aruncĭ o vorbă două, te poftește lângă el să șeḑĭ pe piatră, orĭ îțĭ aduce un scaun din casă, și-apoĭ ține-te: te duce cu vorba p'în vremurĭ când nicĭ nu eraĭ pe lume și-țĭ povestește de ele așa că-țĭ pare că le veḑĭ și le trăeștĭ. Ițĭ spune cum acum oamenii sunt maĭ rĕĭ ca altă-dată, că nu se maĭ ajută unu pe altu, că maĭ 'nainte vreme nu era tot așa, că maĭ 'nainte ce-țĭ trebuia, de nu aveaĭ, daĭ fuga la vecin de împrumutaĭ. Ițĭ spune de pildă că până nu era cătrănițele (chibriturĭ muiate maĭ ântâiŭ în pucióśă și apoĭ în catran), p'atuncia vreme toată casa avea și trebuia să aibă amnar cremene și iască de scăpăra. Cu toate astea, de era ḑiuă orĭ seară, când ĭĭ trebuia cuĭ-va foc, ieșia în curte și se uita să vaḑă de unde iese fum, și mergea cu tămâieru orĭ cu vătraru (lopățica) de cerea: „n'am foc; dă-mĭ vr'o doĭ cărbunĭ." Ba și noaptea se ducea vecin la vecin, de avea lipsă unu de altu: „vecine te-aĭ culcat?" și îl scula și ĭĭ cerea ce-ĭ trebuia.

„Nu veḑĭ d-ta, că oamenii nicĭ nu maĭ seamĕnă cum era maĭ nainte? Unde e să se maĭ poarte, cum se purta, cu chică și pe sub chică, pe ceafă, rașĭ; iară pe dinainte, pe frunte, rătunḑițĭ, de le sta păru pe cap, cât era de des, ca o căciulă! Și unde se maĭ poartă muerile cu fițioane pe la urechĭ! Acum șĭ-aŭ schimbat și obiceiurile și șĭ-aŭ schimbat și portu.

Veḑĭ că acum staŭ singur la poartă, și așa am să staŭ câte ḑile mi-o maĭ rêndui Dumneḑĕŭ, am să staŭ iacă pustiŭ, cuc. Dar creḑĭ d-ta că era tot așa și maĭ nainte? Doamne, Doamne! de ce n'a ținut Dumneḑeŭ tot vremurile alea!

Altă-dată toată lumea de pe aicĭ aștepta Dumineca de pare că aștepta învierea. Și când venia o Dumineca or o sĕrbătoare, vreme bună să fi fost, și băețĭ, fete, feciorĭ, muerĭ și oamenĭ de prin vecinĭ, cât trecea de amiaḑĭ, începea să se adune la poartă aicĭ la mine de mĕ făcea de ieșiam și eŭ din casă. D'apoĭ și mie mĭ-era tot așa de tare, și puțintel sgomot de auḑiam la poartă, într'un picior eram și eŭ aicĭ.

Și cât veniam, une-orĭ nicĭ „bună ḑiua" nu maĭ dam, ci începeam: „ce v'ațĭ adunat? Iară jocu v'a adus? Eĭ, de-a ce vrețĭ să vĕ jucațĭ? de-a portița, de-a burcănelu, de-a briciu, de-a petrecu, or de-a ce vrețĭ?" Și iară tot eŭ le ḑiceam: „haĭ, prindeți-vĕ de-a portița," și jocu începea și rîdea și cine se juca, și cine se uita, și dacă li se ura cu un joc, începeam altu și une-orĭ nicĭ nu apucam să începem multe și și înopta, așa de iute ne trecea vremea. Și dacă înopta, se ducea cu toțiĭ pe acasă și le părea bine că șĭ-aŭ petrecut."

Și dacă îl întrebĭ de cum se juca acele jocurĭ, îțĭ spune cu dragă inimă, că ḑice că pare că 'ntinerește când povestește de când era tînĕr. Apoĭ ḑice că unele din jocurĭ s'aŭ și perdut, de nu le maĭ joacă nimenĭ; altele iară acum aŭ remas de nu le maĭ joacă decât copiiĭ, pe când altă-dată se juca și muerĭ și oamenĭ însurațĭ.

---

1). Cu descrierea jocurilor la copiĭ s'aŭ ocupat: *A. Lambrior* „Convorbirĭ Literare" IX 1875—1876 și *P. Ispirescu*: „Jucăriĭ și jocurĭ de copiĭ," Biblioteca Tribuneĭ No. 6. Veḑĭ și *G. Dem. Teodorescu:* „Poesiĭ populare", pag. 192: Jocurĭ de copiĭ.

„De-a portiţa“ se juca aşa, că se prindea de mânĭ toţĭ câţĭ era să se joace, şi fete şi feciorĭ şi muerĭ şi oamenĭ, de se făcea un cârd mare, cât se putea de mare. La căpătâie trebuia să fie câte doĭ din ăĭ maĭ înalţĭ şi maĭ poznaşĭ, de făcea portiţa. Incepea de la un căpĕtâiŭ de făcea portiţa, adecă cum se ţinea de mână, ceĭ doĭ de la un căpĕtâiŭ ridica mânile de făcea ca un fel de poartă şi pe sub poarta asta trebuia să înceapă să treacă căpĕtâiu celălalt, de trecea tot şiru până venia la portiţă, şi cine făcea portiţa venia de se'nvêrtia şi eĭ pe sub mână. Apoĭ făcea portiţă căpĕtâiu celălalt, şi ceĭ de făcuse maĭ nainte, trebuia acuma să treacă pe sub ea, şi tot aşa mergea, de lua uliţa în lung, în sus şi în jos. — Uniĭ când trecea pe sub portiţă se ridica cu capu şi cu umeriĭ şi se'nălţa de le desfăcea mânile de cum le ţinea portiţă. Altă dată ceĭ de făcea portiţa da în toţĭ câţĭ trecea pe sub ea cu mânile cum le ţinea portiţă, de-ĭ făcea să treacă pe'nşelate. Când se ḑicea că nu e pe date, atuncĭ nu se maĭ da în nicĭ unu.

Dacă li se ura cu de-a portiţa, se juca „de-a burcănelu.“ Din câţĭ inşĭ era maĭ marĭ, maĭ răsărițĭ: fete, feciorĭ, muerĭ şi oamenĭ, îşĭ căuta fite-şĭ care câte un băiat maĭ mititel, de-l punea să şaḑă jos ghemuit dinainte-ĭ; asta era burcănelu. Şi după ce-şĭ găsia cu toţiĭ burcănel, se aşeḑa aşa în roată şi cât întinḑĭ mânile de departe unu de altu. Numaĭ unu rĕmânea fără burcănel: acela trebuia să 'ntrebe. Se ducea la unu din ceĭ cu burcănel şi-l întreba: „Cum daĭ burcănelu?“ cel întrebat îĭ rĕspundea: „cum îl veḑĭ cu ochiĭ verḑĭ“, şi apoĭ unu într'o parte şi altu în cealaltă, fugia pe după ceĭlalţĭ, de-ĭ ocolia, şi cine ajungea maĭ curînd îşĭ lua burcănelu, iară celălalt rĕmânea de întreba. Nu era slobod la nicĭ unu, când fugia, să treacă prin foc, adecă s'o tae prin mijloc, fără de a ocoli, ca să ajungă maĭ iute; dacă trecea care-va, nu se prindea, perdea.

Alte orĭ se juca „de-a lupu şi mielu“, de se făcea unu lup, şi altu miel, iară ceĭlalţĭ câţĭ era, fete, feciorĭ, oamenĭ şi muerĭ se prindea de mânĭ ca la horă. Mielu sta în horă, în mijloc, şi lupu afară, şi lupu se lua după miel ca să-l prinḑă, şi mielu ieşia pe altă parte afară din horă, şi dacă ieşia şi lupu, el intra iară în lăuntru şi tot aşa până îl prindea, şi după-ce îl prindea se făcea alţiĭ. Totdeauna se ştia să se lase mieluluĭ drumu slobod; iară lupuluĭ i se închidea drumu or de câte orĭ vrea să intre or să iasă din cerc, de-l năcăjia de rîdea toţĭ ceĭlalţĭ de năcazu şi de smuciturile luĭ.

După-ce li se ura cu asta, se juca „de-a cloşca cu puiĭ.“[1] Unu se făcea ulĭŭ şi altu cloşcă şi ceĭ care maĭ era se făcea puĭ de se prindea cu mânile de cloşcă şi unu de altu de brâŭ, de cingătoare de la spate. Ulĭu lua un beţigaş şi se făcea că mestecă cu el în pământ şi venia cloşca, cu puiĭ după ea, şi-l întreba: „ce facĭ, babo?“ şi el rĕspundea: „mestec mămăliga“.— „Cu ce s'o mâncĭ?“—„C'un puiŭ de-aĭ tĕĭ.“ Apoĭ toţĭ puiĭ îĭ arĕta pe rênd picioarele şi îl întreba: „cu ăsta?“ La cel din urmă puiŭ ulĭu ḑicea: „cu ala.“ Apoĭ se ridica în sus şi începea să-şĭ bată palmele cu cloşca şi ḑicea amêndoĭ din gură cântând:

Tropo|tropo|iele|le|
Dracu|cu nu|iele|le,
La fân|tâna|re|ce
Dracu|să sĕ|'nne|ce
Fete|le cu|bete|le
Ţîga|niĭ cu|ba|niĭ
Juniĭ|cu pă|u|niĭ.

Apoĭ ḑicea ulĭu către cloşcă: „eu ţi-oĭ mânca puiĭ“, şi cloşca îĭ rĕspundea: „eu ţi-oĭ scoate oĭchiĭ“, şi ulĭu se repeḑia la puĭ iară cloşca umbla să-ĭ apere şi le tot da grije: „păziţi-vĕ dragiĭ maĭchiĭ“, şi puiĭ se păzia şi fugia de ulĭu, de sĕ mişca, cum se ţinea unu de altu, ca o coadă de şarpe. Dar şi ulĭu se repeḑia şi de la urmă tot câte unu prindea, până-ĭ „mânca“ pe toţĭ, de nu rĕmânea de cât cloşca, pentru-că pe care-ĭ atingea sĕ desprindea de nu maĭ juca.

Când era maĭ osteniţĭ apoĭ sĕ juca „de-a feţele“, de era unu de punea feţe, apoĭ se făcea altu ânger şi altu drac şi venea ângeru şi dracu pe rînd de întreba şi până de treĭ orĭ ghicea şi pe câţĭ îĭ ghicea se scula dintre ceilalţĭ, şi pe câţĭ îĭ ghicea dracu trebuia sĕ treacă prin şireag.

Când era bĕeţĭ mulţĭ, eĭ se juca de-a: „u u u u.. ce-aĭ mâncat“? Se alegea maĭ întâĭ unu care trebuia sĕ întrebe, iară ceilalţĭ se aşeḑa, cât era de mulţĭ, unu după altu, unu la spatele celuĭlalt. Şi după-ce se aşeḑa cu toţiĭ, cine era de întreba, începea să-ĭ ocolească făcênd fel de fel de schimonositurĭ, ca să-ĭ facă să rîḑă şi cu amêndouĕ palmele împreunate puse

[1]) Comp. Lambrior: puia gaia; Ispirescu: de-a baba gaia.

la gură ḑicea mereu: u u u u u.... Și după-ce îĭ ocolea odată or ḑe maĭ multe orĭ, se opria în fața celuĭ dintâĭŭ și îl întreba: „u u u u.... ce-aĭ mâncat?“ iară acela trebuia să rĕspundă: „pită cu colac.“ Trebuia să se ție tare ca să nu rîḑă când rĕspundea, pentru-că dacă era de înrĕspundea fără să rîḑă de loc, atuncĭ cine întreba îĭ ḑicea: „ânger curat“; iară de rîdea, de nu-și putea ține rîsu, îĭ ḑicea: „drac împelițat.“ Isprăvia cu cel dântâiŭ și iară ocolea și îl întreba pe cel ce venia după el și așa îĭ lua pe rînd pe toțĭ, unu câte unu, și care dracĭ, care ângerĭ; dar maĭ mulțĭ dracĭ, pentru-că acuma maĭ era pe delăturĭ, de-ĭ făcea să rîḑă, maĭ era și ceĭ de scăpase, și maĭ ales de era dracĭ împelițațĭ. După-ce isprăvia cu toțĭ, toțĭ draciĭ trebuia să treacă prin șireag. Se lua câțĭ eșise ângerĭ și se așeḑa în douĕ șirurĭ și prin mijloc lăsa drum de trecea draciĭ unu câte unu; iară când trecea, câțĭ era ângerĭ îĭ bătea cu pălăriile or cu căciulele de-ĭ tăbăcia și nu-ĭ lăsa până nu trecea fite-șĭ care drac de câte treĭ orĭ. Câte unu scăpa maĭ lesne, pentru că era și pe 'nșelate, de trecea iute și pe nebăgate de seamă.

Dacă li se ura cu asta începea alt joc, se juca „de-a petrecu“; ḑicea: „haĭ să ne jucăm de-a petrecu.“ Se așeḑa unu din eĭ jos și altu lângă el sta și îl păzia ca să nu îĭ ia ceĭ-lalțĭ căciula din cap. Dacă i-o lua, i-o mâna cu picioarele și cel de păzia trebuia să alerge să i-o scape, că de nu i-o scăpa, i-o tot ducea până se sătura, or până i-o rupea. Iară dacă i-o scăpa, pe care îl atingea cu ea până a nu ajunge la țêl, acela trebuia să șaḑă el jos.

Dar petrecu era și într'alt fel și dacă se sătura de ăsta, ḑicea: „haĭ să ne jucăm alt-fel.“ Se alegea doĭ înșĭ de ședea jos pe pămênt, unu în fața altuia, și cum ședea, întindea unu spre altu picioarele, și cum le întindea le rĕschira cât putea din ce în ce cât maĭ mult și ceilalțĭ săria peste ele; or punea picioarele unele peste altele de săria ceilalțĭ peste ele în sus, și cine nu putea să sară, de da prin mijloc, or cine atingea, când era de săria în sus, trebuia el să șaḑă jos, or de se juca oameniĭ de-a petrecu și era pe banĭ, atuncĭ plătia.

Oameniĭ când era maĭ mulțĭ se juca în stobor (ulucĭ); era creițarĭ de câte doĭ, maĭ subțirĭ, de da în stobor cu eĭ, și da câțĭ vrea să se joace. Avea și o mĕsură, un paiŭ or un băț, și cine da cu creițaru luĭ aproape de unu din ceĭ de jos, de era cât era mĕsura de aproape, acela câștiga.

Altă-dată se juca oameniĭ și în cuțiteașe, că altă dată fite-și care om purta în brâŭ teacă și în teacă avea un cuțit și o furculiță cu douĕ coarne lungĭ și drepte. Se lua douĕ scândurele și se punea departe una de alta după cât se 'nvoia. Uniĭ avea scândurĭ făcute anume, de ḑicea, când vrea să se joace: „mergĭ, du-te de adu scândurelele“. Și scândurelele era așa că le 'nfigea o țîră în pămênt, de sta cam plecate. Și cum era maĭ mulțĭ oamenĭ, uniĭ trecea de o parte, la o scândură și alțiĭ de alta la cealaltă, și arunca pe rînd cu cuțiteașu or cu furculița în scândură, de icĭ colo și de colo icĭ, și cine arunca de înfigea în scândură, acela câștiga.

Când era fete maĭ multe de se juca numaĭ ele or cu neveste or și cu oamenĭ, atuncĭ se juca „de-a briciu.“ Sĕ punea maĭ ântâiŭ țêl o piatră or douĕ, una lângă alta, și apoĭ una din fete bătea briciu și îl bătea cu maiu de rufe. Briciu era o bucată de băț maĭ gros ca pe deget și tot cam așa de scurt și retezat cu toporu. Fetele celelalte trebuia să stea „la móră“ ca să-l prindă și îl prindea în șurț și cine-l prindea până nu „mânca pămênt“ adecă din bătute, or daca nu-l prindea de sus, cine putea să nemerească cu el maiu, care se punea ca țêl înaintea pietrilor, acela se ducea de bătea el briciu, până îl scotea și pe el altu și tot așa se juca până se sătura.

De pe când însera, fetele și feciorii și oameniĭ și muerile începea să se maĭ strîngă pe acasă. Băețiĭ tot maĭ rĕmânea de se maĭ juca și se juca maĭ ales „de-ascunsele,“ [1]) de se numĕra: Ùnica, dòica, trèica, pàtrica, cìnca, lìnga, sòcâta, bòcâta, tàngel, bànghel, bùf și-ùn bùr-dùf, și cine era de nu ieșia, trebuia „să se facă“ iară ceĭ lalțĭ să se ascunḑă și-apoĭ se ducea de-ĭ căuta și pe cine-l prindea maĭ nainte de a fi ajuns la „loc“ și de a fi scuipat, acela se făcea.

Da jocurĭ era multe, de cine le maĭ știe, că se maĭ juca și „de-a țurca“, se juca și „în capre“ (arșice) și maĭ ales se juca în pilă (minge).

Pila o făcea din pĕr de vacă or de cal, pe care îl strîngea primăvara când năpârlea vitele. Băețiĭ se ducea și le țesela și după-ce-și aduna pĕr de ajuns, se ducea cu el la vale și

[1]) Lambrior: de-a mijia, saŭ de-a amijitul.

cu săpun și muia pěru bine în apă și apoĭ începea să-l săpunească și îl săpunea bine și îl strîngea bine în mână și îl făcea gogoneț ca pila și după ce-l făcea bine, îl punea de se usca și atuncĭ pila era gata. Alțiĭ și maĭ ales fetele își făcea pilă de sdranțe de le lega bine cu sfoară, că de nu le lega bine, se desfăcea une-orĭ pila în joc când o bătea, de rîdea cu toțiĭ. Nu prea era maĭ nainte vreme, așa ca acuma, pile de piele făcute de cismarĭ și cusute bine; atuncĭ nu se prea știa.

In pilă se juca într'o grămadă de felurĭ: or „de-a bătutele“ or „în foc“ or „în găurele“ or „de-a usele“ or „de-a lunga“ și altele.

De-a „bătutele“ [1]) se juca maĭ ales oamenĭ și muerĭ și fete și feciorĭ. Jocu era or în șase or în opt inșĭ; patru era „în gaură“, iară ceĭlalțĭ, doĭ or patru, era „afară“ de da pila. Maĭ ântâiŭ se alegea tot părechĭ și apoĭ arunca ceva în sus ca să vadă cine e în gaură și cine afară. Din ceĭ patru care se ḑicea că sunt în gaură, fite-șĭ care își căuta câte un băț or câte o beteală cu care bătea pila și după-ce-șĭ găsia, își săpa cu ea o gropiță în pămînt așa că eĭ cum era patru, făcea și patru găurĭ în patru colțurĭ cam de câte cincĭ pașĭ în lung departe una de alta, și fie-care din ceĭ din gaură trebuia să stea cu călcâiul de la un picior în acea gropiță, pentru-că daca nu sta, din ceĭ de afară îĭ punea pila în ea și atuncĭ era scoșĭ din gaură. In găurile de pe o parte intra o păreche și se așeḑa față în față; cealaltă păreche intra în găurile de pe cealaltă parte și iară față în față; ceĭ de afară se așeḑa între eĭ unu icĭ și altu colo, or de era în opt, doĭ icĭ și doĭ colo: ө——ө Unu din ceĭ de afară lua pila și o ө——ө da la unu din gaură, care era în fața luĭ, și când i-o arunca, acela trebuia să o lovească, și dacă o lovea trebuia să se apropie de celalalt cu care era păreche, saŭ să vie acela la el și să bată de treĭ orĭ bețele cu care bătea pila, și după ce bătea fugia iute la loc de punea piciorul în gaură ca să nu 'ĭ pună pila. De obiceiŭ cel din partea unde căḑuse pila nu prea își lăsa locu, ci venea celălalt la el de bătea una, două, treĭ. Une orĭ nu putea să lovească pila bine să o ducă departe, ci numaĭ o atingea de cădea tot acolo și ceĭ de afară o lua iute în cât ceĭlalțĭ nicĭ n'avea vreme sa bată. Și ceĭ de afară le ḑicea să bată și începea să plimbe pila de la unu la altu, că nu o putea ține în loc, și dacă putea să bată, fără să le pună pila, bine, de nu trebuia eĭ să meargă afară și să lase pe ceĭlalțĭ în gaură. Dacă jocu era în opt, atuncĭ or care ar fi atins pila trebuia totd'auna ca amêndouă părechile să bată bețele, și când scotea o păreche, era scoasă și cealaltă în cât ceĭ de afară intra toțĭ în lăuntru și ceĭ din lăuntru eșia afară. „De scos“ se scotea în două chipurĭ: îĭ scotea când unu din ceĭ de afară prindea pila din bătute când o bătuse unu din ceĭ din gaură și pînă nu „mânca pămênt“, or îĭ scotea maĭ des când le punea pila în gropceana, în care își ținea călcâiu, când se ducea să bată. Jocu se urma așa că după ce da la unu să bată pila și bătea bețele, apoĭ da la altu și apoĭ la altu și așa maĭ departe și ceĭ de afară trebuia să alerge după pilă și să le o dea să o bată. Maĭ era obiceiŭ, că daca cine-va bătea pila pe sus, de se oprea pe vr'un coperiș de casă or așa ceva, atuncĭ iară se ḑicea că e „us“ și îĭ scotea afară din gaură.

Jocu „în foc“ era totd'auna în opt: patru în gaură și patru afară, și în foc se joacă maĭ ales băețiĭ. După-ce se alegea și vedea care sunt în gaură și care afară, ceĭ din gaură se așeḑa tot ca la „bătutele“ în patru colțurĭ, fite-șĭ care în câte un colț numaĭ cât la jocu în foc fie-care din ceĭ din gaură își lua loc într'o depărtare tot atât de mare și de cel dintr'o parte ca și de cel din cealaltă parte. Ceĭ de afară se ḑicea că sunt în foc și sta în locu din mijloc, cuprins între ceĭ patru din gaură. Eĭ nu sta în loc, ci umbla de colo pînă colo de se feria de pilă, pentru-că ceĭ din gaură maĭ ântâiŭ trebuia să plimbe pila pe rînd de la unu la altu de numěra pînă la patru și ajungea pila iar la cel de unde pornise; de aci în colo o plimba cum le venea maĭ bine: or o da la unu din ceĭ de lângă el, or o da la unu din colțu celălalt; alte orĭ numaĭ se făcea că o dă de înșela pe ceĭ din foc. Și când le venea bine și cine știa să nemerească maĭ bine, când ajungea pila la el, da cu ea în unu din ceĭ din foc și daca nu-l lovea atuncĭ cel ce dase nu maĭ juca, așa era jocu; iară daca lovea pe care-va din foc, atuncĭ toțĭ ceĭ din gaură o lua la fuga care încătrăŭ, iară cel din foc, cel lovit, apuca pila și da după eĭ în care-ĭ venea maĭ bine, și de putea nemeri pe cine-va, cel nemerit nu maĭ juca, că se ḑicea că e „tăiat“, iar de nu

[1]) Comp. Lambrior: Țicul.

lovea pe nimenĭ, atuncĭ nu maĭ juca el, că se dicea că e „cădut". Tot așa mergea jocu de se împuțina de o parte or de alta pînă nu maĭ rĕmânea nicĭ unu, de se începea jocu din noŭ, și aceia, la care nu maĭ rămăsese nimenĭ, aceia eraŭ în foc. Une-orĭ ceĭ din gaură îĭ ținea pe ceĭlalțĭ în foc câte maĭ multe jocurĭ; alte orĭ de la jocu întâiŭ perdea unu câte unu, or că nu lovia când da, or că era lovițĭ când fugea. Când în gaură maĭ rămăsese numaĭ doĭ atuncĭ unu se așeḍa într'un colț și celălalt în celălalt colț, de plimba pila de la unu la altu; când în gaură nu maĭ rĕmânea de cât unu, atuncĭ acela nu maĭ avea cu cine să maĭ plimbe pila și iacă ce făcea: lua pila și începea să se plimbe el de la o gaură la alta și pe când fugea așa, sălta mereŭ pila de cum o ținea în mână, și după-ce fugea o dată or de maĭ multe orĭ de la un loc la altu, când îĭ venia bine și-ĭ prinsese pe ceĭ din foc aproape de el, da, și dacă da fugia și cel lovit trebuia să ia pila și să arunce după el. Une-orĭ unu singur isbutia să-ĭ tae pe toțĭ și după ce-ĭ tăia pe toțĭ jocu se începea din noŭ. Pentru ceĭ din gaură era regulă când vrea să lovească cu pila pe ceĭ din foc, că „nu se prindea" „nu mergea", daca nu da de la loc; tot așa și cu ceĭ din foc când da cu pila în ceĭlalțĭ, nu trebuia să alerge mult după eĭ, ci să dea de acolo de unde ridicase pila de la pământ, or daca vrea, putea să vie pînă în foc, de căḍuse pila în altă parte.

Jocu în „găurele" se juca tot de băețĭ. Se făcea în pămênt atâtea găurele una lângă alta și în linie dreaptă, câțĭ ințĭ era, și le făcea așa de marĭ ca să încapă pila în ele. Fite-șĭ care îșĭ alegea câte una din ele de ḍicea: „asta e a mea", și și-o ținea în minte; iară ceĭ ce-șĭ alesese la margine avea să plimbe pila peste găurele încoace și în colo și eĭ o da așa ca să se oprească într'una din ele. Atuncĭ toțĭ ceĭlalțĭ fugea, afară de acela, la care se oprise pila; el o lua iute și da să lovească pe unu din ceĭlalțĭ; cel lovit iară lovea pe altu și așa maĭ departe. Cine da și nu nemerea, trebuea să-șĭ pună în gaură o petricică și atuncĭ iară se plimba pila de se oprea iară la unu or la altu și tot așa maĭ departe. Cine făcea atâtea petricele pînă la câte se învoise, șease, opt or maĭ multe, acela trebuia să stea la un zid or la un stobor (ulucĭ) și fite-șĭ care din ceĭlalțĭ avea drept să dea în el de treĭ orĭ cu pila. Uniĭ îl nemerea, alțiĭ nu-l nemerea, că se ferea și el, și după ce da toțĭ de câte treĭ orĭ, se scotea pietricelele din toate găurelele și jocu se începea din noŭ.

„De-a usele"[1]) se juca maĭ ales fetele, zăblăĭcuțe până pe la 14, 15 anĭ, și fete marĭ de pe la 15 anĭ în sus, și era maĭ tot așa ca și „de-a briciu" numaĭ că în loc de briciŭ era pilă.

Maĭ frumos era când era mulțĭ ințĭ de se juca „de-a lunga," [2]) atuncĭ se juca maĭ ales oamenĭ și feciorĭ și une-orĭ băga printre eĭ și băețĭ, că era maĭ ușorĭ și alerga maĭ iute după pilă de o aducea când o bătea pe departe. Doĭ dintre eĭ, de obiceiŭ ceĭ maĭ bunĭ, se lua și se alegea. Lua bățu cu care avea să bată pila și îl arunca de două treĭ orĭ unu la altu de îl prindea cu mâna și apoĭ cum îl prinsese cel din urmă și îl ținea în mână cam de pe la mijloc, celălalt îl apuca de deasupra mâniĭ acestuia și așa maĭ departe și cine era de ținea bățu la urmă, acela alegea ântâiŭ. Une-orĭ se întâmpla că cel din urmă nu putea să apuce bine bățu, ca să-l țină cu tot pumnu. Atuncĭ celălalt avea dreptu, cum îl ținea așa în mână, să i-l lovească cu pila de treĭ orĭ, și dacă putea să-l facă să-ĭ caḍă, îl făcea de perdea și alegea el ântâiŭ. Cine alegea ântâiŭ îșĭ lua pe cel care era maĭ bun, apoĭ alegea celălalt: „eu iaŭ pe cutare, eŭ iaŭ pe cutare," și îșĭ lua unu atât cât și celălalt, de era de o potrivă la numĕr de o parte și de alta. „Lunga" se juca în câte doĭ-spre-ḍece orĭ și în câte maĭ mulțĭ.—După-ce se alegea trebuia să vaḍă care e în gaură și care e afară. Arunca un ban în sus și-l arunca așa de se învîrtia, și cine-l arunca întreba pe fie-care din ceĭ doĭ: „ce ceĭ?" Și unu cerea „cap" și altu „pajeră" și cuĭ îĭ eșia, acela era cu aĭ luĭ „în gaură," iară celălalt era „afară." Când se 'ntâmpla de n'avea nimenĭ un ban la el, atuncĭ se căuta un hîrb orĭ peatră lătăreață, de o scuipa pe o parte și o arunca în sus învêrtită și unu cerea „udu" altu cerea „uscatu"; așa făcea băețiĭ și fetele. —Locu de unde bătea pila se chema țĕl. De la țĕl în partea în care se bătea pila, la o depărtare după cât se învoia, lua și maĭ punea, de partea stângă, alt semn. Acesta era semnu pînă unde era de fugă și trebuia să fugă toțĭ ceĭ din gaură după-ce bătea pila de câte treĭ orĭ. Pila o da unu din ceĭ de afară, iară ceĭlalțĭ sta

[1]) Comp. Ispirescu: Jocul de-a cărămiḍoara.
[2]) Comp. Lambrior: Hoina.

la „moară“ împrăștiațĭ în toate părțile ca să prindă pila din bătute, orĭ să alerge după ea și să lovească cu ea pe vre unu din ceĭ din gaură, pe când fugia până la semn or îndărăt. Din ceĭ din gaură bătea pila maĭ întâĭ ceĭ maĭ micĭ și maĭ slabĭ; cel dântâiŭ, care începea jocu, bătea numaĭ una, una în pămînt; ceĭ maĭ bunĭ rĕmânea maĭ la urmă; în eĭ era nădejdea. Toțĭ câțĭ bătea pila, după-ce o bătea, se da dea stânga la țêl ca să fie gata de fugă și fugia atuncia, când bătea câte unu pila pe departe, și pînă să alerge ceĭ de la moară după ea, eĭ și ajungea la semn. Une-orĭ când era în fugă, ceĭ de la moară arunca cu pila în eĭ și nu-ĭ lovea și pila se ducea într'altă parte și pînă să alerge iară după ea, ceĭ de fugia avea vreme să fugă și îndărăt la țêl.—Acest joc se juca cu multă gălăgie și strigăte de: dațĭ pila, or prindețĭ pila și altele și maĭ ales când era de fugea maĭ mulțĭ inșĭ de o dată, ceĭ de afară se făcea foc când nu putea lovi pe nicĭ unu. Când jucătoriĭ era de se cam potrivia, jocu de-a lunga era o petrecere dintre cele maĭ plăcute și maĭ cu seamă când se juca pe un loc deschis.—Câte unu care era de știa să bată pila bine, când era de bătea a treia oară or a doua oară, ba chiar și întâiaș dată, de-ĭ venia pila bine și o putea croi ca să se ducă departe, lăsa iute lemnu din mână și o lua la fugă spre semn. Une-orĭ ceĭ ce fugia dacă vedea că e primejdie de a fi lovițĭ, maĭ bine se întorcea de pe la jumĕtate îndărăt de cât să fugă înainte și să fie lovițĭ. Dacă isbutea ceĭ din gaură să bată fite și care pila și apoĭ să fugă, atuncĭ începea iară să bată fie-care și apoĭ să fugă, și jocu mergea tot așa pînă se 'ntâmpla „de-ĭ scotea;“ și-ĭ putea scoate în două chipurĭ: îĭ scotea când unu orĭ altu din ceĭ de afară putea să prindă în mânĭ or și cu pălăria or cu căciula, să prindă adecă pila din bătute, adecă până nu mânca pămênt; dar de obiceiŭ ceĭ de afară avea grijă să apuce pila și să lovească cu ea pe unu or altu din ceĭ din gaură pe când fugia de la țêl la semn, or de la semn îndărăt; dacă era o dată ajunșĭ la țêl or la semn, atuncĭ nu maĭ putea să dea în eĭ.—Ce grije era în toțĭ și de o parte și de alta, când de bătut nu maĭ era decât unu, iară ceilalțĭ toțĭ era de fugă. Atuncĭ să fi vĕdut câtă grijă avea acela ca să-ĭ dea pila bine, pentru-că și cel ce da pila, dacă putea, îĭ maĭ înșela de le da pila or prea sus or prea jos, or le-o da rĕsucită și cine era de bătea, dacă vrea nu bătea, până nu i-o da bine de-ĭ dicea: „nu e bună, dă pila bine“, și atuncĭ trebuia să dea pila bine și o da așa că o lua cu o mână, cam în vîrful degetelor, și o sălta adecă o arunca în sus cam până în dreptu ochilor ca să vie bună de bătut și cât o arunca, iute trebuia să-șĭ ia mâna ca să nu-l lovească peste degete.—Dacă cel ce da pila nu voia să o dea maĭ bine, atuncĭ îl schimba cu altu de la moară. —Alte orĭ se 'ntêmpla și maĭ rĕŭ de bătea toțĭ câțĭ era în gaură pila de câte treĭ orĭ și nicĭ unu nu o putuse bate așa ca să poată cine-va fugi, în cât nu maĭ era cine să bată și de fugă era cu toțiĭ. Atuncĭ era atuncĭ. Din câțĭ era afară o parte se aședa din depărtare în depărtare unu de altu pe toată întinderea până la semnu de fugă, și începea să plimbe pila de la unu la altu. Pe când eĭ o plimba, din ceĭ din gaură care știa să fugă maĭ iute și știa și să se ferească maĭ bine, fugia, și de-ĭ lovia, îĭ scotea pe toțĭ afară din gaură, iar de nu-ĭ lovia, fugia și îndărăt și bătea iară pila și o bătea, de putea, bine, de ajuta și la ceĭlalțĭ să fugă. —

Așa se petrecea Duminecile și sĕrbătorile cât ținea vremea frumoasă de primăvara, cât se svênta, și până toamna, când da ploile. Altă dată cu de-astea petrecea, de rîdea lumea și nu se prea știa de cârciumă și maĭ puțin se știa de cărțĭ să le bată, ca acuma, toată diulica și toată nopticica. Altă dată și oameniĭ era maĭ bunĭ și maĭ bune era și vremurile. Acum s'aŭ schimbat și vremurile și oameniĭ. Fetele, feciorii, muerile și oameniĭ nu maĭ sunt ca altă dată; toțĭ s'aŭ schimbat, numaĭ eŭ am rĕmas iacă tot așa cum mĕ vedĭ, tot în ăle bĕtrâneștĭ.“

G. I. PITIȘ.